

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Poliittisen osallistumisen eriytyminen

Hanna Wass

akatemiaturkija, yliopistonlehtori

hanna.wass@helsinki.fi

Twitter: @hanna_wass

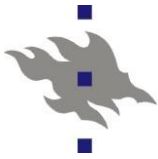
Seminaari- ja kuulemistilaisuus valtioneuvoston
demokratiapoliittisesta toimintaohjelmasta

Oikeusministeriö 16.9.2016

Esityksen rakenne

- yhteiskunnallinen eriarvoistumiskehitys Suomessa
- vaaliosallistuminen yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ilmentäjänä
- tutkimusaineistot
- yksilön sosioekonomisten resurssien ja perhetaustan vaikutus äänestämiseen
- muita poliittisen kiinnittymisen eriytymisen indikaattoreita
- keinoja osallistumisen eriytymisen hillitsemiseen

Mikä eriarvoistumiskehitys?

Yksinäisyys kietoutuu yhä enemmän eriarvoisuuteen ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen.

KIRKKO & KOTI

27.5.2015

Demokraatti.fi/STT
KOTIMAA 13.08.2015

“Eriarvoistuminen alkaa jo päiväkodissa” – Tutkija pelkää säästöjen seurauksia

yle UUTISET

Kotimaa 16.4.2015 klo 14:27 | päivitetty 16.4.2015 klo 14:27

Älä hauku mun lähiötä – kuilu asuinalueiden välillä syvenee

HS:n suuri köyhyyskysely: Monien mielestä köyhyys on ihmisen oma syy

HS ja tutkijat selvittivät, mitä Suomessa ajatellaan köyhyydestä. Iso osa hyvätuloisista on sitä mieltä, että köyhyys on ihmisen oma vika. Tämä näkyy myös nykyisen hallituksen toimissa.

SUNNUNTAI 20.12.2015 2:00 Päivitetty: 21.12.2015 17:17
Anna-Stina Nykänen HS

Huono-osaisimmat eivät löydä kirkon auttamistyötä – diakonit haluaisivat uudistaa työtapojaan

Diakonia / 27.06.2016 klo 12:00

Digitalisaatio syrjäyttää ja eriarvoistaa | Taloussanomien 13.8.2016 06:01

Kotimaa 5.1.2015 klo 11:30 | päivitetty 5.1.2015 klo 11:30

yle UUTISET

Väitös: Maahanmuuttopoliitiikka lisää ulkomaalaisten eriarvoisuutta työelämässä

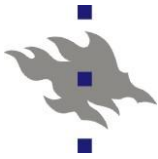
Kotimaa 11.4.2011 klo 9:34 | päivitetty 6.6.2012 klo 15:56

THL: Tuloryhmien väliset terveyserot kasvaneet

Väestöryhmien väliset sosioekonomiset terveyserot ovat jatkaneet kasvuaan huolimatta siitä, että eroja on pyritty kaventamaan lukuisilla hankkeilla. Tämä käy ilmi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n tuoreesta katsauksesta. Pienituloisimpien elinajanodote ei ole noussut sitten 1990-luvun.

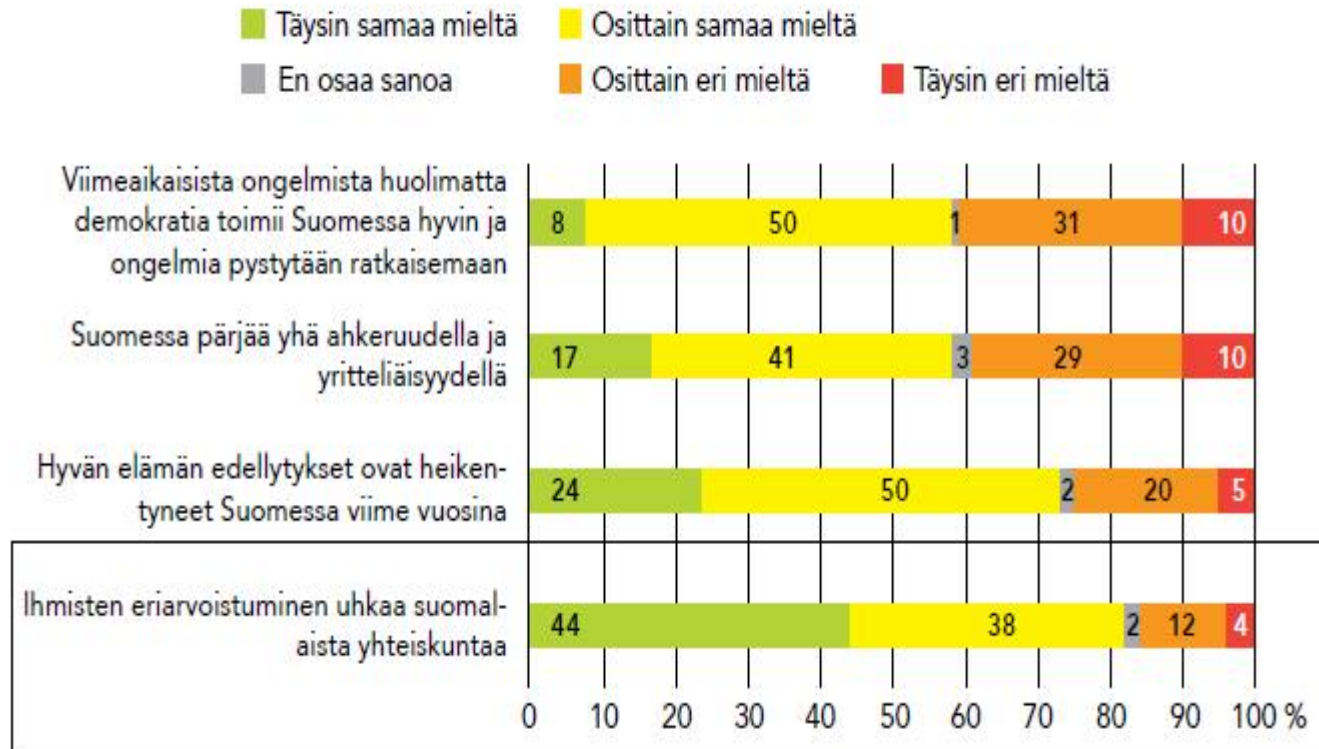
KU Pitkäaikaistyöttömyydessä tehtiin uusi Suomen ennätys – Kansan Uutiset

28.6.2016

Kansalaisten eriarvoistumistietoisuus

Kuvio 3. Suomalaisien näkemykset yhteiskunnan tilasta (%)

Lähde: Pitkänen ja Westinen 2016, 11.

Äänestäminen yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ilmentäjänä

- taipumus äänestää vaaleissa on suurempi vanhemmilla, korkeasti koulutetuilla ja enemmän ansaitsevilla äänestäjillä, myös uskonnollisuus, puoluesamastumisen aste sekä poliittinen kiinnostus ja tietotaso lisäävät osallistumista
- tiivistäen äänestäminen on heijastuma yksilön yleisestä hyvinvoinnista, kuten taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja sosiaalisista verkostoista, ja on siten vahvasti yhteydessä erilaisiin yhteiskunnallisen eriarvoisuuden indikaattoreihin

Äänestäminen yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ilmentäjänä???

ITÄ-SAVO

Pääosassa laiskat äänestäjät

06.02. 2012 15:45

Risto Leppänen Uutiset > Kotimaa Savonlinna

Sisuradio

Katri Nisulan kolumni

Miksi Jeppe ei äänestä?

Julkaistu torsdag 16 april 2015 kl 05.00

Keskisuomalainen

Kotimaa Julkaistu 17.04.2011 19:44

Jos ei äänestä, ei voi valittaa

UUTISET

19.4.2015 klo 10:00

YLEX

Herätys, nukkuva nuori äänestäjä! Puoluepomot kertovat, miksi vaivautua uurnille

Työttömät ja nuoret äänestivät laiskasti eurovaaleissa

KOTIMAA | JULKAISTU 21.10.1996 09:52

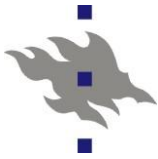
Vaalipäivänä ainakaan sää ei ollut syy jättää äänestämättä

KOTIMAA | JULKAISTU 28.10.2012 17:13 (PÄIVITETTY 28.10.2012 17:24)

PUBLICERAD : 17 april 2013

Snart kan även alla soffliggare rösta i valet

Eduskuntavaalitutkimus 2015

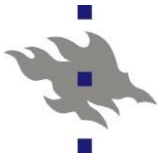
SELVITYKSIÄ JA OHJEITA
UTREPPNINGAR OCH ANVISNINGAR

Poliittisen osallistumisen eriytyminen

Eduskuntavaalitutkimus 2015

Kimmo Grönlund ja Hanna Wass (toim.)

Tutkimusaineistot

- Tilastokeskuksen tuottama yksilötason kokonaisaineisto (Ahvenanmaa pois lukien) vuoden 1999 eduskuntavaaleista (Martikainen ja Wass 2002), äänestystietoon yhdistetty henkilötunnuksen perusteella äänestäjän taustatietoja sekä kymmenen prosentin otokseen aineistosta vanhempien ja sisarusten äänestys- ja taustatietoja
- Tilastokeskuksen tuottama yksilötason aineisto vuoden 2012 kunnallisvaaleista niiltä äänestysalueilta, joissa on siirrytty käyttämään sähköistä äänioikeusrekisteriä (n=539 839), äänestystietoon yhdistetty henkilötunnuksen perusteella äänestäjän taustatietoja eri vuosilta
- Tilastokeskuksen tuottama vastaava aineisto vuoden 2015 edustakuntavaaleista vaaleista niiltä äänestysalueilta (n=1 019 862), äänestystietoon yhdistetty henkilötunnuksen perusteella äänestäjän taustatietoja eri vuosilta sekä vanhempien ja isovanhempien tiedot vuoden 1999 ja 2015 eduskuntavaaleista

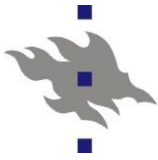

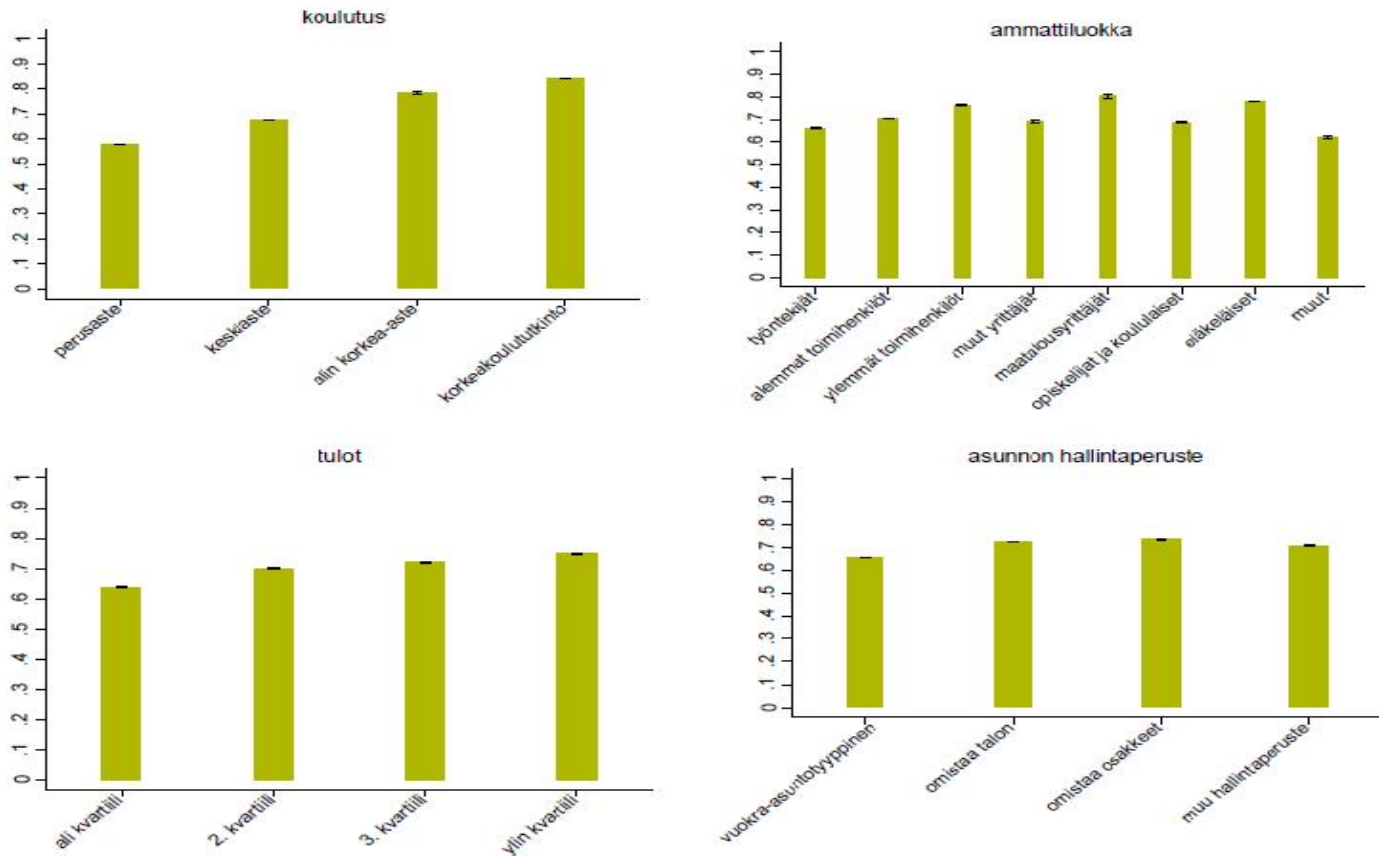
Äänestysaktiivisuus vuoden 2015 eduskuntavaaleissa sukupuolen, iän ja koulutuksen mukaan (%).

	18-24 (n=102 060)			25-34 (n=150 453)			35-54 (n=308 584)			55-69 (n=269 053)			70- (n=189 712)			yhteensä (n=1 019 862)		
	M	N	Y	M	N	Y	M	N	Y	M	N	Y	M	N	Y	M	N	Y
Perusaste	38	44	41	31	30	31	47	44	46	69	70	70	71	61	65	58	58	58
Keskiaste	47	53	50	52	53	52	65	64	65	77	78	78	81	76	78	64	66	65
Alin korkeaaste	35	32	34	52	44	48	81	79	80	88	88	88	87	86	86	84	83	84
Korkea- koulu- tutkinto	71	73	73	78	79	79	86	85	85	92	92	92	91	88	89	86	85	85
yhteensä	44	51	47	56	61	58	69	72	71	78	80	80	77	69	72	68	70	69

Äänestysprosentit pohjautuvat sähköisen äänioikeusrekisterin tietoihin Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestämässä käymisestä (n=1 019 862).

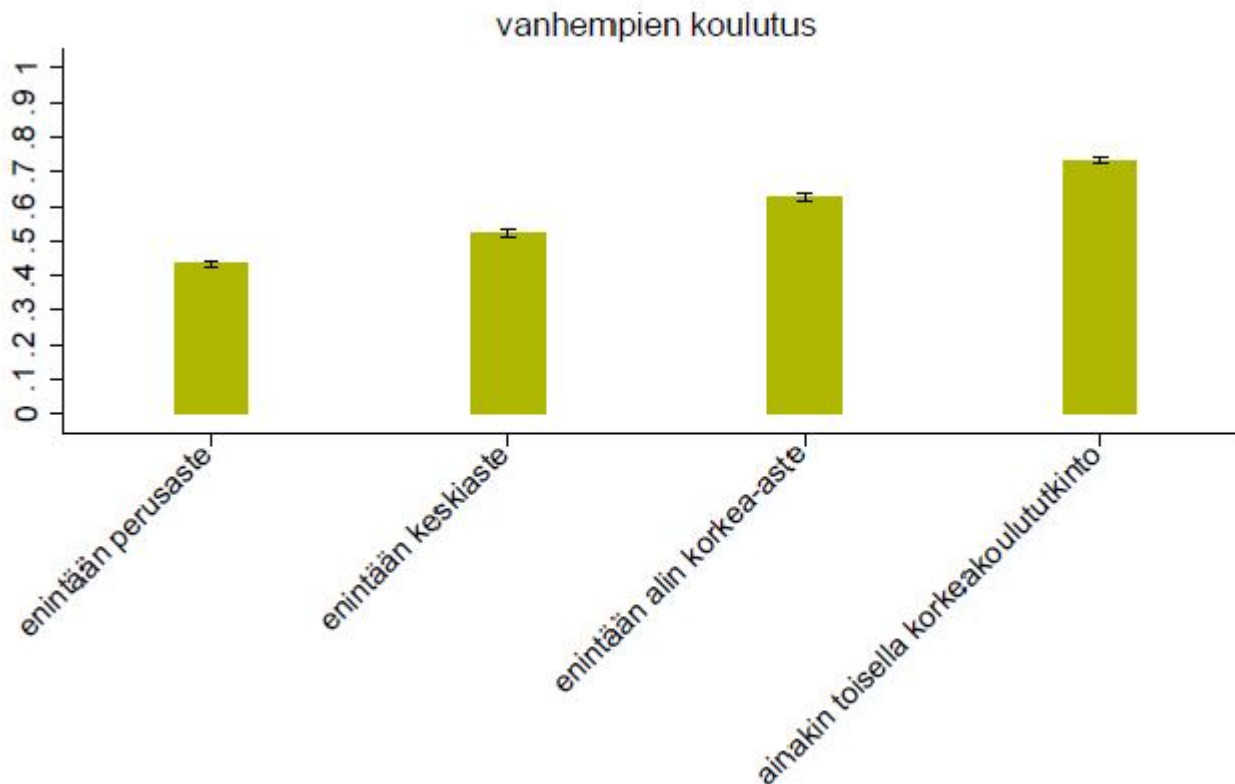
Arvioitu äänestystodennäköisyys vuoden 2015 eduskuntavaaleissa sosioekonomisen aseman mittareiden mukaan (95 %:n luottamusvälit).

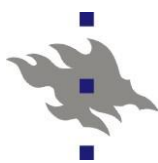
Äänestystodennäköisyydet on laskettu logististen regressioanalyysimallien pohjalta. Kaikissa malleissa ovat mukana sukupuoli, ikä, iän neliö, äidinkieli, siviilisäätö, vaalipiiri ja koulutus. Tulosten kohdalla on vakioitu lisäksi ammattiluokka ja asunnon hallintaperusteen kohdalla ammattiluokka ja tulot.

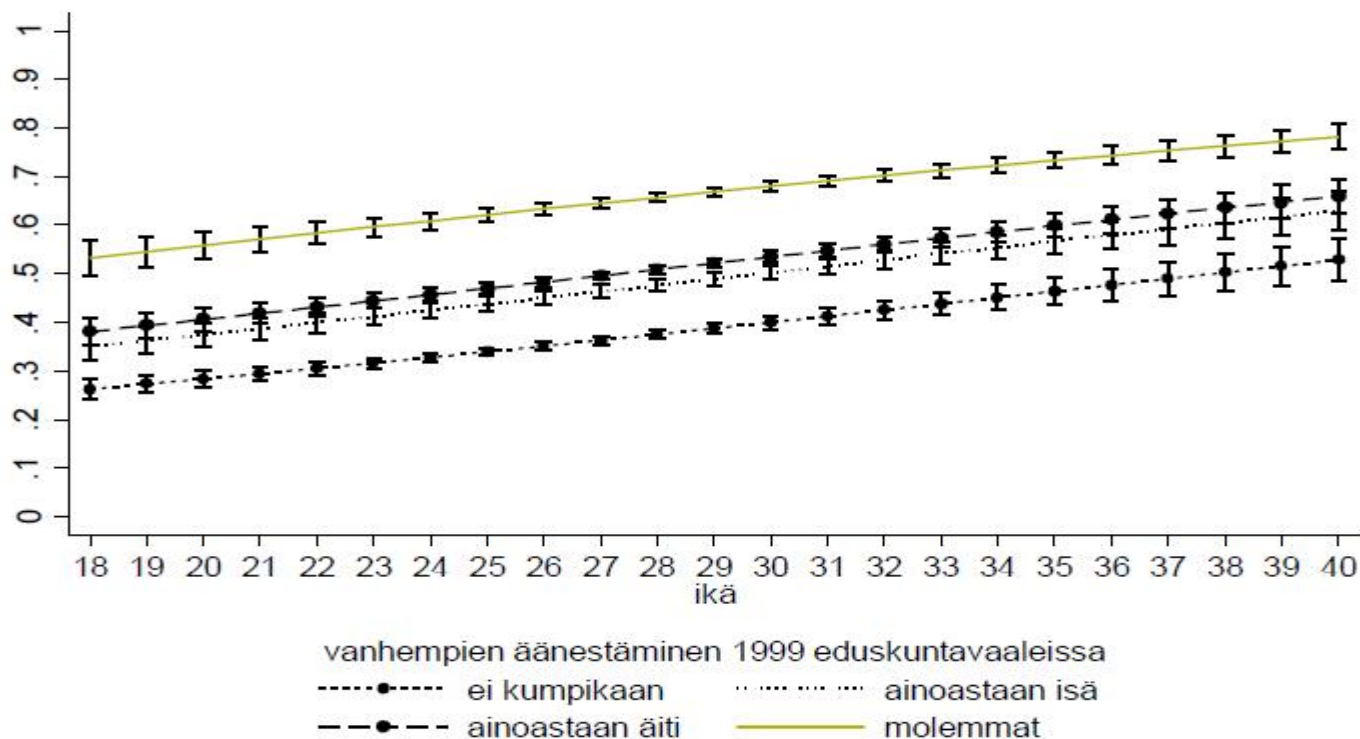
18–40-vuotiaiden arvioitu äänestystodennäköisyys vuoden 2015 eduskuntavaaleissa vanhempien koulutuksen mukaan (95 %:n

Äänestystodennäköisyydet on laskettu logististen regressioanalyysimallin pohjalta. Mallissa ovat mukana sukupuoli, ikä, vanhempien koulutus ja vaalipiiri (n=216 560). Keskiarvot on laskettu perhekunnittain.

18–40-vuotiaiden arvioitu äänestystodennäköisyys vuoden 2015 eduskuntavaaleissa iän ja vanhempien äänestämisen mukaan (95 %:n luottamusvälit).

Äänestystodennäköisyydet on laskettu logististen regressioanalyysimallin pohjalta. Mallissa ovat mukana sukupuoli, ikä, vanhempien äänestämisen ja vaalipiiri (n=209 311). Keskivirheet on laskettu perhekunnittain.

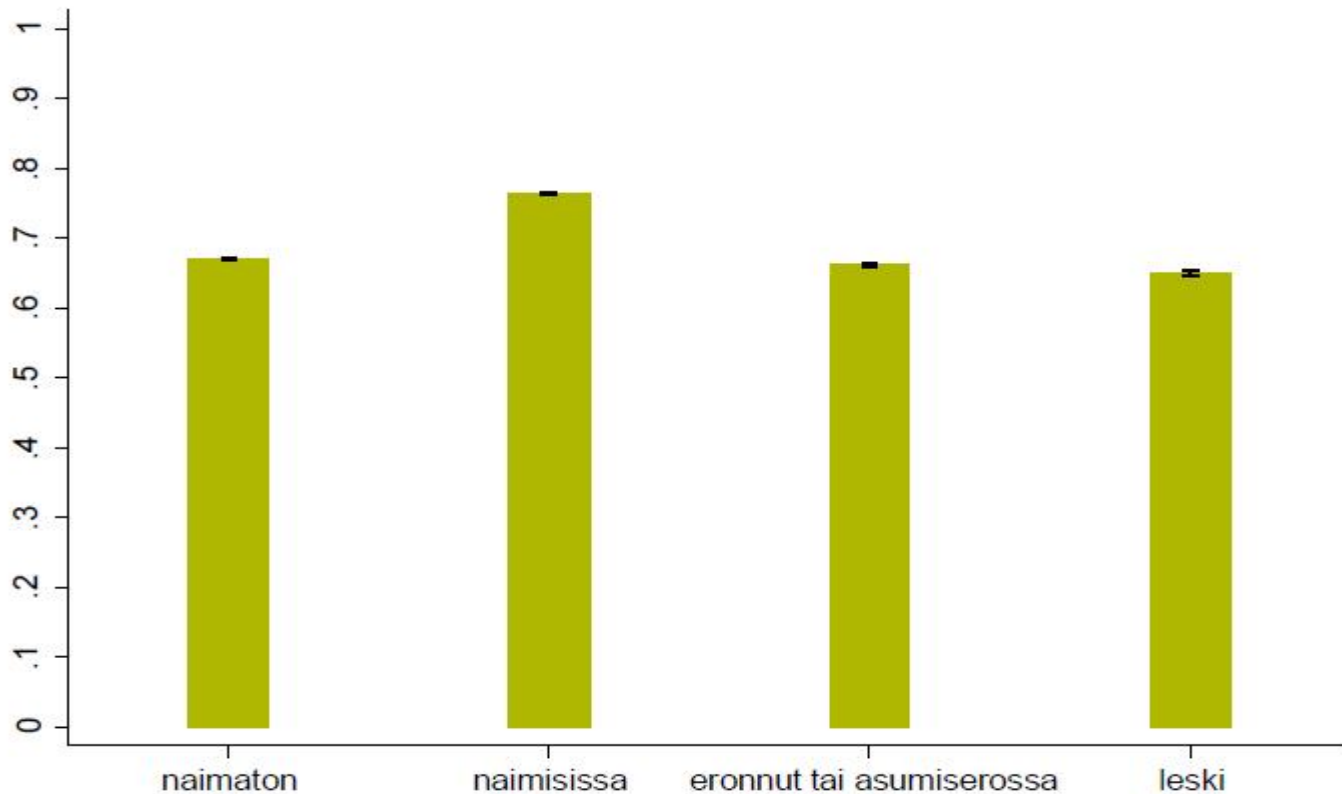
Äänestysaktiivisuus vuoden 1999 eduskuntavaaleissa eri sairausryhmissä (%).

	äänestysprosentti	(n)
sydän- ja sepelvaltimotauti	68,7	51 682
keuhkohtauma ja astma	70,6	31 477
masennus	63,4	27 882
syöpä	72,3	20 375
diabetes	66,8	16 587
reuma	70,6	8 805
epilepsia	59,7	8 216
nivelrikko	72,9	7 527
dementia	22,1	3 088
Parkinsonin tauti	58,1	2 730
kaikki	68,3	590 038

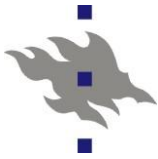
Lähde: Sund, Lahtinen, Wass, Mattila ja Martikainen 2016.

Äänestysaktiivisuus vuoden 2015 eduskuntavaaleissa siviilisäädyn mukaan (95 %:n luottamusvälit).

Äänestystodennäköisyydet on laskettu logistisen regressioanalyysin pohjalta. Mallissa ovat mukana sukupuoli, ikä, iän neliö, äidinkieli, siviilisäätö, koulutus, ammattiluokka, tulokvartiili, asunnon hallintaperuste ja vaalipiiri (n=968 496).

Äänestäminen maahanmuuttotaustan mukaan

SELVITYKSIÄ JA OHJEITA
UTREDNINGAR OCH ANVISNINGAR

26
2015

Äänestäminen osana poliittista kansalaisuutta

Maahanmuuttotaustaisten äänioikeutettujen osallistuminen vuoden 2012 kunnallisvaaleissa

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

Julkari
STM:n hallinnon aian avoin julkaisuarkisto

Hae

Hae Julkansta Tämä kokoelma

Julkari etusivu > Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL > Yhteiskuntapolitiikka > Näytä vite

Jaa

Suomen somalit osallistuvina kansalaisina

Julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201602186444>

 Nimi: YP1601_pirkkalain ...
Koko: 144.9Kt
Formaatti: PDF
Lataukset: 222

 Avaa tiedosto

Näytä kaikki kuvailutiedot

Nimeke: Suomen somalit osallistuvina kansalaisina
Tekijä: Pirkkalainen, Päivi; Wass, Hanna; Weide, Marjukka
Päiväys: 2016
Lehden/teoksen nimi: Yhteiskuntapolitiikka
Volyymi: 81

 Journal of Elections, Public Opinion and Parties

ISSN: 1745-7289 (Print) 1745-7297 (Online) Journal homepage: <http://www.sandfonline.com/loi/fbep20>

Engaging Immigrants? Examining the Correlates of Electoral Participation among Voters with Migration Backgrounds

Hanna Wass, André Blais, Alexandre Morin-Chassé & Marjukka Weide

To cite this article: Hanna Wass, André Blais, Alexandre Morin-Chassé & Marjukka Weide (2015) Engaging Immigrants? Examining the Correlates of Electoral Participation among Voters with Migration Backgrounds, Journal of Elections, Public Opinion and Parties, 25:4, 407-424, DOI: [10.1080/17457289.2015.1023203](https://doi.org/10.1080/17457289.2015.1023203)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/17457289.2015.1023203>

Äänestysaktiivisuus synnyinmaan ja sukupuolen mukaan vuoden 2012 kunnallisvaaleissa (%).

	miehet	naiset	yhteensä	
			%	(n)
Suomi	57	60	59	(558 029)
Ruotsi	43	47	45	(4716)
Venäjä	14	21	19	(681)
Viro	9	17	14	(2456)
Somalia	40	39	40	(492)
muu	26	28	27	(18 454)
yhteensä	56	59	57	(584 828)

Lähde: Wass ja Weide 2015, 39.

Muita poliittisen kiinnittymisen eriytymisen indikaattoreita

- ulkoparlamentaarinen poliittinen osallistuminen, kansalaisaloitteiden allekirjoittaminen (Christensen, Karjalainen ja Setälä 2016)
- sisäinen ja ulkoinen kansalaispätevyys, poliittinen kiinnostus, puoluesamastuminen (Borg, Kestilä-Kekkonen ja Westinen 2015; Rapeli ja Borg 2016), poliittinen tietämys (Rapeli 2014), vaalien seuraaminen eri tiedotusvälineistä (Grönlund 2016)
- poliittinen luottamus (Bäck, Kestilä-Kekkonen ja Söderlund 2016), luottamus tuomioistuimiin (Kivivuori, Kuitunen ja Lehti 2016)

Rationaalisen äänestäjän kritiikki ja politiikan luonteen muutos

DEMOCRACY FOR REALISTS

*Why Elections Do Not Produce
Responsive Government*

Keinoja osallistumisen eriytymisen hillitsemiseen I

- tunnistetaan, että poliittinen osallistuminen on yhdistelmä äänestäjän moninaisia resursseja, eikä sitä mielekästä palauttaa ainoastaan yksilötason motivaatioon
- pyritään ”laiskojen äänestäjien” säätämisen sijaan ymmärtämään ja tuottamaan lisää tietoa olosuhteista, jotka toimivat esimerkiksi radikalisoitumisen kasvualustana

Keinoja osallistumisen eriytymisen hillitsemiseen II

- hahmotetaan, että jako ”virheellisesti” tunteella toimiva vs. hyvin informoitu rationaalinen äänestäjä ei rakentava: päätöksentekoprosesseissa aktivoituvat kaikilla monenlaiset tekijät ja informaatiokin voi olla vain tarkoitushakuista ”dataa” faktojen sijaan (knowledge-based policy → policy-based knowledge)
- huomioidaan sosiaalisten identiteettien vahva rooli äänestäjien motivoinnissa asiakysymysten rinnalla